

Memòria de les activitats de la Societat Catalana de Geografia (Institut d'Estudis Catalans) corresponent al curs 2004-05

Assemblea General Ordinària

El 22 de juny de 2004, se celebrà l'Assemblea General Ordinària de Socis de la Societat Catalana de Geografia (SCG), filial de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC), corresponent al curs 2003-04. En començar, la presidenta, sra. Maria Dolors Garcia Ramon glossà les figures dels consocis Pere Català Roca i Francesc Gurri Serra, que foren ratificats com a nous membres honoraris de la Societat. Tot seguit, féu un breu repàs de les activitats realitzades durant el curs. Després, es presentaren i s'aprovaren l'acta de l'anterior Assemblea General Ordinària, la memòria d'activitats del curs 2003-04, l'estat de comptes de l'any 2003 i el pressupost del 2004. Seguidament, es procedí a la renovació dels càrrecs de la Junta de Govern que cessaven reglamentàriament; feta la votació, la Junta de Govern restà constituïda així:

presidenta: Maria Dolors Garcia Ramon
vicepresident: Francesc Nadal i Piqué
tresorera: Montserrat Cuxart i Temps
secretari: Enric Bertran i González
vocal primer: Antonio Luna Garcia
vocal segon: Mireia Baylina i Ferré
vocal tercer: Jesús Burgueño i Rivero
vocal quart: Vicenç Biete Farré
vocal cinquè: Joan Tort i Donada

vocal sisè: Enric Mendizàbal i Riera
delegat IEC: Joan Vilà-Valentí

En acabat, l'Assemblea ratificà la gestió de la Junta de Govern durant el curs 2003-04.

Activitats científiques

1. Conferències

El curs 2004-05 començà oficialment el 19 d'octubre de 2004, data en què el sr. **Lluís Riudor i Gorgas**, professor titular de Geografia Humana de la Universitat Pompeu Fabra, pronuncià una lliçó científica titulada *De la Rambla al Nil: els viatgers catalans*. L'acte es clogué amb el lliurament del *I Premi Joan Palau Vera*.

El 10 de novembre de 2004, el professor **Michael Solem**, director de temes educatius de la Associació de Geògrafs Americans, va dictar una conferència sota el títol *Internationalization in Geography Education*.

El 17 de novembre de 2004 el professor **Antonio Gómez Ortiz**, catedràtic de Geografia Física de la Universitat de Barcelona, parlà sobre *El paisaje glacial de Sierra Nevada*.

El 16 de desembre de 2004 el sr. **Mike A. Crang**, professor de Geografia de la Universitat de Durham, dissertà sobre *World wide cities: information, space and urban life*.

El 25 de gener de 2005 la sra. **Maria Àngels Alió i Torres**, professora titular de Geografia Humana de la Universitat de Barcelona pronuncià una conferència amb el títol *Una altra visió sobre les relacions entre la societat i la natura. Resultats i perspectives des d'una recerca participativa sobre el planejament ambiental*.

El 24 de febrer de 2005 la sra. **Carme Miralles i Guasch**, professora titular de Geografia Humana de la Universitat de Girona, tractà el tema *Mobilitat i ciutat*.

El 14 de març de 2005 la sra. **Anna Ribas i Palom**, professora titular de Geografia Humana de la Universitat de Girona, pronuncià una conferència titulada *Natura i història en la creació dels "Paisatges de l'aigua" a l'Alt Empordà*.

El 14 d'abril de 2005 la sra. **Nina Gunnerud Berg**, professora de Geografia de la Universitat de Trondheim, va dictar una conferència sota el títol *Norwegian countrysides*.

El 19 de maig de 2005 es tributà un **homenatge al professor Pierre Vilar**, membre honorari de la SCG, conjuntament amb la Societat Catalana d'Estudis Històrics. L'acte comptà amb la participació de la professora **Helena Estalella**, catedràtica de Geografia Humana de la Universitat Autònoma de Barcelona, i

del professor **Jaume Torras**, catedràtic d'Història Econòmica de la Universitat Pompeu Fabra.

El 16 de juny de 2005 el sr. **Girolamo Cusimano**, professor de Geografia de la Universitat di Palermo, pronuncià la lliçó científica que serví de cloenda al curs 2004-05, titulada *Le nuove geografie della vite e del vino in Sicilia*.

2. Cursos-seminaris

El mes de novembre de 2004 se celebrà un curs-seminari, sota el títol *Europa Central y Oriental: conflictos olvidados y tercermundización*, a càrrec del sr. **Carlos Taibo**, professor titular de Ciència Política i de l'Administració de la Universidad Autónoma de Madrid. El dia 29 el professor Taibo parlà sobre *El espacio posyugoslavo hoy: conflictos y dependencias*, i el dia 30 tractà de *La ampliación de la UE: una visión desde los problemas de los candidatos*.

Els dies 25 i 26 de maig de 2005 se celebrà un curs-seminari, sota el títol *La creatividad des de la perspectiva de la Geografía. La creativa construcción del territorio regat pels canals d'Urgell*, a càrrec del sr. **Jaume Mateu i Giral**, professor titular del Departament de Geografia Física i Anàlisi Geogràfica Regional de la Universitat de Barcelona.

3. Altres actes

El 28 d'octubre de 2004 tingué lloc la presentació dels llibres *Els paisatges i el temps. El territori català al llarg de l'any*, d'**Ernest Costa**, i *Sant Cugat del Vallès. Paisatge i patrimoni*, de **Jaume Busquets**, i de la col·lecció de llibres de geografia *Descoberta*, de Publicacions de l'Abadia de Montserrat, a què pertanyen ambdues obres. En l'acte, intervingueren, a més dels autors, la sra. **Teresa Franquesa**, doctora en biologia, el sr. **Narcís Castanyer**, president del Club Muntanyenc de Sant Cugat, i el sr. **Joan Tort**, professor de la Universitat de Barcelona i director de dita col·lecció.

El 23 de febrer de 2005 el professor **Javier Martín Vide**, de la Universitat de Barcelona, pronuncià una conferència titulada *Aproximaciones transversales sobre el cambio climático*, dintre les jornades *L'aire i el medi*, organitzades per la secretaria científica de l'IEC, en la sessió corresponent a la SCG.

El 2 de maig de 2005 s'efectuà la presentació de l'*Atlas comercial de Barcelona*, dirigit pel professor de la Universitat de Barcelona **Carles Carreras**. A més del director de l'obra, intervingueren, **Isabel Ticó**, de l'Institut Cartogràfic de Catalunya, i **Elisabet Roca**, professora de geografia de la Universitat de Barcelona (l'acte, programat inicialment per al 17 de febrer, havia estat suspès amb motiu del dol decretat per l'IEC arran la mort del seu president).

4. Sortides d'estudi

El 23 d'octubre de 2004 es féu una sortida d'estudi a la **Vall de Camprodon**, en el marc del cicle *Les altres comarques*, coordinada i organitzada pel professor **Jesús Burgueño**, de la Universitat de Lleida. Al matí, hom pujà amb un trenet turístic a l'ermita de Sant Antoni, des d'on es gaudí d'un panorama de Camprodon i la seva comarca, i hom recorregué l'alt curs del Ter i la vall afluent del Ritort. Es comptà amb les explicacions del sr. **Joan Vila**, autor de la guia *Caminant per la Vall de Camprodon*. A la tarda es féu un recorregut per la vila de Camprodon, sota el guiatge del seu alcalde, el sr. **Esteve Pujol**, qui n'explicà l'evolució històrica i urbanística, així com les activitats econòmiques. En acabat, hom féu cap a l'Ajuntament, on s'acabà de parlar de l'encaix territorial de la Vall de Camprodon.

El 16 d'abril de 2005 es féu una sortida d'estudi a **Torroella de Montgrí**, organitzada amb el **Centre Cultural Can Quintana**, i coordinada pel professor **Jesús Burgueño**, de la Universitat de Lleida. Al matí, hom efectuà un recorregut pel massís del Montgrí, guiats pel sr. **Antoni Roviras**, director del Centre Cultural Can Quintana, i a la tarda, els assistents realitzaren una visita urbana a la vila de Torroella de Montgrí i al museu instal·lat en aquest centre cultural.

El 10 i 11 de juny de 2005 es féu una sortida d'estudi amb bicicleta per la **Via Verda de la Terra Alta i el Baix Ebre**, coordinada i dirigida pel professor **Jesús Burgueño**, de la Universitat de Lleida. L'excursió consistí en un recorregut per la via verda que segueix el traçat del ferrocarril de la Val de Zafán, entre Horta de Sant Joan i Xerta. Hom visità, a més, el celler cooperatiu de Pinell de Brai.

L'assistència d'estudiants en aquestes tres sortides d'estudi ha estat reconeguda amb tres crèdits de lliure elecció, pel Departament de Geografia de la Universitat Autònoma de Barcelona.

El 6 de novembre de 2004 s'efectuà una visita a la **Biblioteca Josep M. Domènech**, de Terrassa, especialitzada en geografia de Catalunya, coordinada pel professor **Joan Tort**. Els assistents foren rebuts pel sr. **Josep M. Domènech** i la sra. **Conxa Adell**, que durant tot un matí ens guiaren per dita biblioteca.

El 28 de maig de 2005 s'efectuà una **segona singladura pel litoral català** en aigües de Torredembarra, gràcies a les associacions de navegants **Confraria dels Germans de la Costa** i **La Nació Marítima**, que posaren diversos velers a disposició dels participants. L'activitat va ser organitzada i coordinada pel consoci **Xavier Arnau i Bofarull**.

5. Altres actuacions

En ocasió del **Congrés de la Unió Geogràfica Internacional** que es féu a Glasgow l'agost de 2004, es presentà el llibre *La Geografia ante los retos de la sociedad actual*, que conté un capítol, en castellà i en anglès, titulat *La*

Societat Catalana de Geografia, redactat pel professor **Francesc Nadal**. En el mateix congrés el professor **Antoni Luna** participà en la taula rodona dedicada al pensament geogràfic, on féu una presentació de la Societat Catalana de Geografia; el text de dita intervenció, redactat conjuntament amb el professor **Enric Mendizàbal**, fou publicat al butlletí *Belgeo*, amb el títol *La Geografia a Catalunya i el paper de la SCG*.

La SCG s'adherí a l'homenatge tributat al professor **Joan Vilà-Valentí**, amb motiu del *VII Congreso Internacional de Geografía de América Latina*, celebrat a Madrid el setembre de 2004.

El vocal **Enric Mendizàbal**, professor de geografia de la UAB, féu de representant institucional de la SCG en el comitè organitzador del *III Simposium sobre l'ensenyament de les Ciències Socials*, celebrat a Bellaterra el mes de setembre i en el qual s'homenatjà la professora **Pilar Benejam** en ocasió de la seva jubilació.

El mes de desembre el vocal **Jesús Burgueño** participà en el programa "La vida al dia" de Ràdio l'Hospitalet, on donà resposta a diverses qüestions relacionades amb les vegueries i la divisió territorial de Catalunya.

El mes de febrer la **Societat Geográfica Española** efectuà una visita pel Raval, organitzada pel vicepresident, **Francesc Nadal**, i dirigida pel sr. **Jordi Jordà**, en ocasió de la vinguda d'aquesta institució a Barcelona amb motiu de la presentació de la seva revista a la Casa Àsia.

La Setmana Santa d'enguany, es féu un **viatge a Síria**, que comptà amb la presència de socis i amics de la Societat. Aquest viatge fou organitzat per ARAC (A la recerca d'altres Cultures), *Cultural Travel Association*, sota els auspicis de la SCG, i guiat pel consoci **Pere Andreu**.

El 24 de maig de 2005 **Maria Dolors Garcia Ramon**, en qualitat de presidenta de la SCG, féu la presentació de les activitats d'aquest curs d'aquesta societat filial a la reunió de la **Secció de Filosofia i Ciències Socials de l'IEC**, a la qual és adscrita la SCG.

La SCG donà suport a l'acte de **presentació dels volums I i II de la Història Agrària dels Països Catalans**, organitzat per la Institució Catalana d'Estudis Agraris i celebrat el 9 de juny de 2005.

La SCG ha signat un **conveni de col·laboració amb la Universitat Pompeu Fabra**, en virtut del qual fa donació de les revistes que es reben en concepte d'intercanvi amb *Treballs de la SCG* a la biblioteca de la Facultat d'Humanitats de dita universitat, la qual en garanteix la consulta per part dels membres de la SCG.

Durant l'any 2005, s'ha continuat desenvolupant el projecte de recerca **Turisme, paisatge i colonialisme**, encetat el 2002 amb el títol *Viatges i expedicions científiques catalanes a l'Àfrica durant el segle XX*, a càrrec dels professors i socis **Abel Albet**, **Antoni Luna**, **Maria Dolors Garcia Ramon**, **Joan Nogué**, **Lluís Riudor** i **Perla Zusman**, amb la coordinació del professor **Joan Vilà-Valentí**, com a membre de l'IEC. Uns primers resultats de la recerca foren presentats pel professor Lluís Riudor en la sessió inaugural del curs de la Societat.

La presidenta, **Maria Dolors Garcia Ramon**, representà la SCG en el Consell Rector de l'Institut Cartogràfic de Catalunya.

6. Publicacions

Aquest curs 2004-05 s'han editat els volums 57 i 58 de *Treballs de la SCG*, de juny i desembre de 2004, i s'ha reeditat el llibre *El paisatge de Catalunya* que Marcel Chevalier féu per a l'editorial Barcino. L'actual edició compta amb un breu pròleg de la Junta de Govern i un estudi sobre la vàlua geogràfica de l'obra degut al professor **Enric Mendizàbal**. Aquestes publicacions han comptat amb el suport econòmic de l'IEC i de la Diputació de Barcelona.

S'ha editat, en català, castellà, francès i anglès, un *opuscle informatiu* de la SCG, on se'n fa una presentació i es parla de la història, objectius, activitats i publicacions de la nostra institució.

7. Premis de la Societat

El 19 d'octubre de 2004 fou lliurat per primera vegada el **Premi Joan Palau Vera per a treballs de recerca d'estudiants de batxillerat**. El guardonat fou el sr. **Albert Reixach Sala**, pel treball *La Vall dels Arcs de Santa Pau: l'home i el paisatge*; i es concedí una menció especial al sr. **Eudald Díaz Duran**, pel treball *El mapa d'Osona de recursos excursionistes*. El jurat era format per la sra. Maria Villanueva, professora de geografia de la Universitat Autònoma de Barcelona, la sra. Montserrat Cuxart i el sr. Jordi Cortès, de la Societat Catalana de Geografia.

L'abril de 2005, fou lliurat el **X Premi Lluís Casassas i Simó** a la sra. **Núria Matamala Fargas**, pel treball *Els canvis en l'ús del territori de muntanya durant el segle XX i llur reflex en el paisatge. Els municipis de Farrera de Pallars i Tàrrida (Pallars Sobirà)*. El jurat era format pels srs. Jesús Burgueño, Antoni Luna i Luis Urteaga, professors de geografia de les universitats de Lleida, Pompeu Fabra i Barcelona, respectivament.

Les activitats científiques organitzades per la Societat Catalana de Geografia i ressenyades fins aquí han estat possibles gràcies a les subvencions econòmiques de la Diputació de Barcelona i l'IEC.

8. El web de la Societat: l'obrador obert (<http://www.iecat.net/scg>)

L'*obrador obert* ha continuat informant dels actes celebrats a la Societat, a través d'anuncis i ressenyes, i d'activitats i publicacions d'altres institucions que han estat d'interès geogràfic, com és ara conferències, congressos, col·loquis, premis, llibres i revistes. Amb tot plegat, l'*obrador obert* ha anat ampliant les

seves pàgines, ha continuat mirant de diversificar l'autoria de ressenyes d'actes i ha arribat a 160 ressenyes de llibres escrits per socis o sòcies de la SCG. Aquest curs s'han ampliat les pàgines dedicades a semblances dels membres de la SCG traspassats i s'han incorporat fotografies a les ressenyes de les conferències.

Notes diverses

El mes d'octubre de 2004, el nostre consoci, l'arquitecte i urbanista **Manuel de Solà-Morales i Rubió** fou investit doctor honoris causa per la Universitat Catòlica de Lovaina.

La nostra consòcia, **Pilar Benejam i Arguimbau** ha estat distingida amb la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya, en reconeixement a una generosa i profitosa dedicació a la pedagogia de les ciències socials.

Dintre del cicle de conferències *Perspectives del segle XXI: població, societat i país*, organitzat per l'IEC, el 19 de gener de 2005 la professora **Anna Cabré** dictà una conferència titulada *La població a Catalunya: perspectives per al segle XXI*, i el 30 de març de 2005 el professor **Oriol Nel·lo** en llegí una altra amb el títol *El territori: dinàmiques i polítiques*.

El mes d'abril de 2005, els nostres consocis **Martí Boada** i **Manuel de Solà-Morales** foren guardonats, respectivament, amb el Premi de Medi Ambient de l'IEC i el Premi Catalunya d'Urbanisme concedit per la Societat Catalana d'Ordenació del Territori.

La nostra consòcia **Àngels Pascual de Sans** ha estat distingida amb la Medalla Narcís Monturiol 2004 al mèrit científic i tecnològic.

El 31 de maig de 2005, el professor Joan Vilà-Valentí pronuncià una conferència dedicada a tractar el paper de la geografia en el marc del curs *Recerca i país: la contribució de la Filosofia i les Ciències Socials*, organitzat per la Secció de Filosofia i Ciències Socials (SFCS) de l'IEC.

Moviment de socis

Durant el curs 2004-05, hi ha hagut 16 altes i 13 baixes. Ara, el nombre de membres de la SCG és de 418, dels quals 15 són honoraris i 403 són numeraris (EB).